

یادداشت

برجام، ما و آمریکا

فریبرز سعودی - روزنامه‌نگار اقتصادی

● بی‌شک یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های آمریکا از آغاز سده بیستم به این سو حفظ برتری این کشور بر جهان از طریق صدور سرمایه و کنترل جریان انرژی است. سیاست‌های پیچیده با بازیگران بسیار در خاورمیانه برای انرژی‌های ایران، لشکرکشی به عراق و اشغال این کشور، اشغال لیبی و جنگ سوریه، خراب‌کاری در پروژه خط لوله صلح و احداث خط لوله‌هایی که ایران را دور می‌زنند و در نهایت اعمال تحریم‌های فلج‌کننده و ظالمانه این کشور علیه ایران برده‌هایی از سناریویی هستند تا ضمن انرژی‌ای ایران در منطقه آن از عرضه نفت خاورمیانه خارج کنند. پیشروی دائمی ناتو به سوی روسیه و کارشکنی در روابط این کشور با اروپا و جنگ کریمه و اوکراین برای کنترل روسیه، حمایت و موازنه میان نیروهای اخوان‌المسلمین و وهابی‌ها در خاورمیانه، خلق القاعده، داعش، طالبان و اشغال افغانستان و در نهایت طرح خاورمیانه جدید صخه‌هایی از این دفتر هستند که به قصد حفظ سلطه آمریکا بر جریان انرژی نوشته می‌شود.

آمریکابدون اروپا

سیاست‌های اقتصادی آمریکا پس از پایان جنگ سرد تقریباً پسر محواری رابطه با اتحادیه اروپا، فرانسسیفیک، روسیه و چین و خاورمیانه جدید نیز گرفته است که در دوران اوپاما قرارداد فراتلانتیک قرار به آن افزوده شد. این سیاست‌ها که بر پایه نظریه ثابت هژمونیک آمریکا بی‌ریزی شده‌اند، بازسازی یا تثبیت سروری آمریکا بر اقتصاد جهان را هدف گرفته‌اند. ایالات متحده در موضوع اتحادیه اروپا تلاش داشته با ایجاد یک محور با سه کشور اصلی غرب یعنی آلمان، فرانسه و انگلستان ضمن خلاصی از هزینه‌های هنگفت پیمان ناتو سیاست‌های اقتصادی خود را به پیش ببرد. هم‌اینک حدود ۷۰ درصد از تمام مرادوات مالی و سهام کشورهای اروپایی با دلار انجام شده و مجموع مرادوات بازرگانی اتحادیه اروپا و آمریکا به حدود هزارو ۵۰۰ میلیارد دلار یعنی ۳۴ درصد حجم صادرات آن دو واردات آن دو می‌رسد. پیشرفت سرمایه‌گذاری‌های سیستماتیک و سازمان‌یافته آمریکا (گاهی تا حدود ۱۵ درصد از درآمد ناخالص داخلی این کشورها) در کشورهای سوئد، فنلاند، دانمارک، ایسلند، بریتانیا، فرانسه و آلمان (۲۴ درصد از سرمایه‌گذاری خارجی و بیشترین میزان سرمایه‌گذاری خارجی) انجام می‌شود. قرارداد فراتلانتیک نیز فرصت‌های فراوانی را در هم‌گرایی کشورهای این حوزه و به سود آمریکا ایجاد کرد؛ اما روی کار آمدن ترامپ با شعار «اول آمریکا» بهشدت روابط اقتصادی جهانی را تهدید کرد. خروج ترامپ از فرانسسیفیک، حمله به نشست گروه ۷، خروج این کشور از برجام و دیدار ترامپ با رهبر کره، شواخی اقدام‌هایی هستند که در یک راستا و با هدف اجرای شعار «اول آمریکا» باید ارزیابی شوند.

واقعیت‌های اقتصادی جهانی نشان می‌دهد که طلعبه‌های جهان چندطبقی به جای جهان تک‌طبقی در افق در حال مدیدن است. قدرت‌های نوظهور منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای اتحادیه اروپا، بریکس و چین با وجود هم‌گرایی یا یکدیگر در نهانیت انرژی که دلار را نشانه رفتند؛ اما همه این کشورها برای ادامه رشد و توسعه صنعتی به‌شدت نیازمند جریان آزاد انرژی و سرمایه هستند. اکنون چین با دارا بودن بیش از ۱/۱ تریلیون دلار اوراق قرضه آمریکا برکت‌ترین دارنده اوراق قرضه آمریکا و همچنان یکی از بهترین بازارها برای سرمایه‌گذاری خارجی به‌ویژه سرمایه‌گذاران آمریکاست. روسیه، هند و برزیل از دیگر کشورهای بریکس نیز جذابیت خود را برای سرمایه‌گذاری حفظ کرده‌اند. در زمینه انرژی حدود ۳۰ درصد از انرژی اروپا را روسیه تأمین می‌کند و ادامه رشد اقتصادی جهان به‌شدت وابسته به نفت اوپک است. دولت آمریکا تلاش می‌کند همچنان بر این جریان عظیم سرمایه‌های و انرژی تسلط داشته باشد. به عقیده ترامپ اجرای طرح خاورمیانه بزرگ که در دوران بوش پسر در سال ۲۰۰۰ رونمایی شد، می‌تواند سروری امپراتوری آمریکا بر جهان تا سال‌ها تثبیت کند. برای اجرای این طرح همان‌قدر که آمریکا به سهم‌خواهی‌های قدرت‌های منطقه‌ای مانند عربستان، مصر، اسرائیل و ترکیه توجه دارد، ناچار است ایران و جریان‌های مخالف این به‌اصطلاح معامله قرن را از سر راه برداشته یا آنها را با خود همراه کند. اروپا و دموکرات‌های آمریکا امیدوار بودند با امضای برجام بتوانند از طریق سرمایه‌گذاری و به‌راه آوردن اقتصاد ایران و هم‌سم آن در اقتصاد جهانی با جلب طبقه جدید سرمایه‌داران ایرانی

که در سال‌های اخیر با اجرای مستمر سیاست‌های آزادسازی اقتصادی به سرمایه‌های هنگفت و قدرت فراوانی در کشور رسیده‌اند، این مانع را از سر راه برنداند. سیاست‌مداران و اقتصاددانان آمریکایی گمان دارند دولت ایران با اجرای سیاست‌های اقتصاد بازارگرا در سال‌های پس از جنگ تحمیلی کنترل خود را بر اقتصاد از دست داده و برای مقابله در برابر فشارهای اقتصادی آمریکا اهرم‌های چندان‌ی در اختیار ندارد. در هم‌تشدیدی اقتصاد جهانی و جدافادگی اقتصاد ایران در عین وابستگی‌های بسیار به اقتصاد جهانی پارادوکس درناکی‌ا را در برابر اقتصاد ایران قرار داده است که دولت ترامپ را به طمع انداخته تا کار را با ایران یکسره کند. دولت در وضع خراب‌کاری‌های دولت در سایه و ضعف سکان‌داری تیم اقتصادی دولت مستقر درحالی‌که می‌توانست از فرصت امضای برجام فضای مناسبی برای تنفس اقتصاد ایران فراهم کند. آن را به ضد خود تبدیل کرده و آینده مبهمی را در برابر ایران قرار داده است.

● **غلامحسین دوانی**^{*}: پیامد بعد از دوران مبادله پایایی کالایی، دوران اولیه سرمایه‌داری بود که در آن، فلزات قیمتی مثل طلا، نقش واسطه مبادله را بازی می‌کردند؛ اما کم‌کم به دلایل مختلف ازجمله سختی حمل‌ونقل و امنیت، مردم گذاشته و به‌جای آن طلاها، برکه رسید دریافت می‌کردند و این برکه را به‌عنوان پول در مبادلات به کار می‌بردند (که هنوز هم برخی از اقتصاددانان معتقدند اگر پول به همین شکل؛ یعنی به شکل پول خصوصی و از سوی نهادهای مختلف عرضه شود، دیگر مشکلاتی را که امروز دولت در عرصه پولی به وجود آورده، نخواهیم داشت). بعدها آرام‌آرام دولت این صرافی‌ها را گرفت و

خودش به مردم رسید طلاهایشان را می‌داد. این به آن معنی بود که معادل طلایی که در خزانه بود، اسکناس چاپ می‌شد. به تدریج دولت‌ها دریافتند می‌توانند بیش از آنچه حجم طلا دارند، اسکناس منتشر کنند و به کسی هم برنمی‌خورد؛ بنابراین از طلا، معادل درصدی از اسکناس منتشرشده، طلا نگهداری می‌کردند. خلاصه بعد از این مدت، چیزهای دیگری نیز به‌جای طلا به‌عنوان پشتوانه پول نگهداری شدند. ازجمله «طلب‌های بانک مرکزی از دولت»، «ذخایر ارزی بانک مرکزی» و همچنین «طلب‌های بانک مرکزی از بانک‌های تجاری و دارایی‌های فیزیکی بانک مرکزی». این موارد در واقع همان مواردی هستند که در قسمت دارایی‌های ترازنامه بانک مرکزی دیده می‌شوند. در زبان اقتصاد، به این پول‌هایی‌که بانک مرکزی از طریق موارد یادشده چاپ و تولید کرده، به دلیل اینکه هنگامی که به بازار وارد می‌شوند با مکانیسم ضرب‌پذیرفته، چند برابر خودشان را ایجاد می‌کنند و این امر هم به علت وجود مکانیسم حساب‌های جاری و پس‌انداز است، پول باقدرت می‌گویند. در واقع بانک مرکزی با انتشار اسکناس یا ایجاد پول از طرق دیگر، ابتدا سبب به‌وجودآمدن و به‌گردش افتادن مقداری پول می‌شود؛ آن‌گاه مردم با سپرده‌گذاری بخشی از پول جدید را به صورت اسکناس نزد خود نگهداری کرده و بقیه آن را به صورت سپرده بانکی نزد بانک‌های تجاری سپرده می‌گذارند. به این ترتیب، به ازای ایجاد هر پول جدیدی از سوی بانک مرکزی، بخشی از آن به صورت سپرده‌های بانکی در اختیار بانک‌های تجاری قرار می‌گیرد. بانک‌های تجاری نیز بخشی از سپرده‌های سپرده‌گذاران را به صورت ذخیره نگهداری کرده و بقیه آن را صرف اعطای وام و اعتبار به وام‌گیرندگان می‌کنند. اعطای وام و اعتبار به معنای ایجاد یک پول جدید اعتباری است؛ زیرا علاوه بر آنکه حق برداشت برای سپرده‌گذار اصلی محفوظ است و حق استرداد از سپرده خود را دارد،

برای وام‌گیرنده نیز از طریق اعتبار، یک وسیله پرداخت و دادوستد فراهم شده که منشأ آن اعطای اعتبار بانک‌های تجاری است. در واقع پول جدید اعتباری به وجود می‌آید. همه همین علت، همه چالش‌های فراز واقعی و فرود ظاهری قیمت ارز و سکه و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها و کاهش شدید قدرت خرید مردم را می‌توان در این جمله خلاصه کرد: افزایش قیمت دلار در بازار برای صاحبان ثروت تحمل‌پذیر نبود، از این رو، دولت سیاستی اتخاذ کرد که دلار مورد نیاز آنها را با قیمت چهارهزارو ۲۰۰ تومان به آنها بدهد.

جهش ناگهانی قیمت ارز؟

دولت در سه سال گذشته روزانه به بیش از ۷۰۰ صرافی دارای مجوز در سراسر کشور، حدود ۲۰ میلیون دلار ارز نقدی پرداخت کرده تا با توزیع بین متقاضیان، نرخ ارز را در بازار ثابت نگه دارد. در همان ایام، قیمت دلار در صرافی بین ۲۰ تا ۳۵ تومان ارزان‌تر از نرخ دلار در بازار بود. عمده این ارز در اختیار سهامداران عمده این بانک‌ها و خواص مرتبط با آنها قرار گرفته بود. به زبان ساده، دولت با اتخاذ چنین روشی، هر روز به گروهی از دارندگان ژن خوب که همه هنرشان ماشین‌سواری و دوردور بود، روزانه ۵۰۰ میلیون تومان هبه می‌کرد

و همچنین ثبت سفارش به طور معمول و در شرایط عادی حدود شش ماه زمان می‌برد و جالب است که به محض بازشدن درهای خزانه بانک مرکزی در همان روزها این روند به یک روز کاهش یافته و با صرف‌کردن چند سکه بیشتر می‌توان این روند را به نیم‌ساعت هم تقلیل داد. در شش ماه گذشته به این ترتیب بیش از ۲۰ میلیارد دلار از خزانه بانک مرکزی به متقاضیان واردات بابت ثبت سفارش کالاهایی که اساسا با افزایش قیمت ضروری (Over Invoice) همراه یا تخصیصی ارز به متقاضیانی که از هیچ کالایی وارد نخواهند کرد یا اینک کالای وارداتی را با احتساب قیمت با ارز آزاد روانه بازار می‌کنند، اختصاص داده شد. درواقع برای این سیاست نه باعث توقف روند گرانی شد و نه تثبیت نرخ ارز. فقط گروهی از وابستگان تروتمند شدند. در واقع بار دیگر تئوری منحن اقتصادخوانده‌های وطنی مبنی بر آزادسازی بازار با شکست مواجه شد. زیرا از آنجا که اساسا بخش زیادی از سرمایه‌داری ایرانی دلال‌مسلك است،

اقتصاد

چالش قیمت ارز و بیش فروش سکه چه بود؟

هبه ۵۰۰ میلیونی به ژن‌های خوب

یافتند. این شیوه در دولت آقای دکتر روحانی بعد از مدتی توقف، دوباره آغاز شد؛ توزیع پول، ثروت و رانت بین گروهی ازجمله فرزندان برخی وزرا و وکلا (اصلاح طلب و اصولگرا) که موفق شده بودند با نزدیکی به مراکز قدرت، مجوز صرافی بگیرند. در حالی که دولت می‌توانست همین مبالغ را از طریق سیستم بانکی و با ثبت دقیق اطلاعات متقاضیان توزیع کرده و جریان گردش پول را کنترل کند، اما دولت توزیع و فروش ارز خارج از سیستم بانکی را ترجیح می‌دهد؛ برای اینکه اولاً مقصد پول‌ها و خریداران واقعی ناشناس بماند و ثانیاً سفره ریزه‌خواران خالی نماند. به قول دادستان کل کشور، برخی مقامات کشور و فرزندان و وابستگانشان در قاچاق کالا سهم دارند (خبرگزاری فارس دوشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۶).

اتفاقات دی‌ماه سال گذشته و اعتراضات پس از آن، برای اولین‌بار گروه بزرگی از تروتمندان و به‌ویژه کسانی که با رانت‌خواری، صاحب ثروت‌های هنگفت و بادآورده شده بودند و آن را در معرض خطر می‌دیدند، به فکر انداخت تا بخش مهمی از پول‌ها را به خارج از کشور و ازجمله به ترکیه، گرجستان، امارات، مالزی، مالت، کانادا و… منتقل کنند. در نتیجه، میزان تقاضای ارز به‌شدت افزایش صرافی‌ها شد، با توجه به حجم نقدینگی و ثروت‌های نجومی آماده خروج، کفاف تقاضا را نمی‌دهد. جریان واگذاری ارز به صرافی‌ها تعطیل شد. متقاضیان واقعی پشت درها ماندند و دلار روزبه‌روز گران‌تر شد.

جهش در آمار تأسیس شرکت‌های بازرگانی

و ثبت سفارش

با افزایش سرسام‌آور قیمت دلار انتقاده‌ها از دولت بالا گرفت و اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهوری، در اقدامی ضربتی، نرخ دلار را چهارهزارو ۲۰۰ تومان اعلام کرد. دلار واردکنندگان کالا و خدمات، دلاری را به همان قیمت تک‌نرخ می‌وگسار می‌کند. صاحبان ثروت‌های میلیاردری بلافاصله به فکر چاره‌جویی افتادند و شروع به تأسیس شرکت‌های بازرگانی و ثبت سفارش کردند. روند تأسیس شرکت و انتشار آگهی در روزنامه رسمی دولت برای راه‌های حال کسانی است که قصد دارند ثروت‌های بادآورده را به خارج منتقل کنند یا بازرگانی‌ه که مورد عنایت خاص قرار دارند.

شروع آشکار سونامی بانکی کاهش نرخ سود بانکی

دولت در سه سال گذشته روزانه به بیش از ۷۰۰ صرافی دارای مجوز در سراسر کشور، حدود ۲۰ میلیون دلار ارز نقدی پرداخت کرده تا با توزیع بین متقاضیان، نرخ ارز را در بازار ثابت نگه دارد. در همان ایام، قیمت دلار در صرافی بین ۲۰ تا ۳۵ تومان ارزان‌تر از نرخ دلار در بازار بود. عمده این ارز در اختیار سهامداران عمده این بانک‌ها و خواص مرتبط با آنها قرار گرفته بود. به زبان ساده، دولت با اتخاذ چنین روشی، هر روز به گروهی از دارندگان ژن خوب که همه هنرشان ماشین‌سواری و دوردور بود، روزانه ۵۰۰ میلیون تومان هبه می‌کرد

و همچنین ثبت سفارش به طور معمول و در شرایط عادی حدود شش ماه زمان می‌برد و جالب است که به محض بازشدن درهای خزانه بانک مرکزی در همان روزها این روند به یک روز کاهش یافته و با صرف‌کردن چند سکه بیشتر می‌توان این روند را به نیم‌ساعت هم تقلیل داد. در شش ماه گذشته به این ترتیب بیش از ۲۰ میلیارد دلار از خزانه بانک مرکزی به متقاضیان واردات بابت ثبت سفارش کالاهایی که اساسا با افزایش قیمت ضروری (Over Invoice) همراه یا تخصیصی ارز به متقاضیانی که از هیچ کالایی وارد نخواهند کرد یا اینک کالای وارداتی را با احتساب قیمت با ارز آزاد روانه بازار می‌کنند، اختصاص داده شد. درواقع برای این سیاست نه باعث توقف روند گرانی شد و نه تثبیت نرخ ارز. فقط گروهی از وابستگان تروتمند شدند. در واقع بار دیگر تئوری منحن اقتصادخوانده‌های وطنی مبنی بر آزادسازی بازار با شکست مواجه شد. زیرا از آنجا که اساسا بخش زیادی از سرمایه‌داری ایرانی دلال‌مسلك است،

● درحالی‌که بررسی آمارهای کم‌رک ایران نشان می‌دهد تا پایان خرداد ۳.۵ میلیارد دلار محصولات پتروشیمی صادر شده، فقط ۱.۵ میلیارد دلار از ارز پتروشیمی در سامانه نیما عرضه شده است. به گزارش تسنیم، احمد مهدوی، دبیر کل انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی ایران، از عرضه بالغ بر یک‌میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار ارز صادراتی پتروشیمی‌ها از مسیر سامانه نیما در دو ماه گذشته تاکنون خیر داده بود. به گفته این فعال حوزه صادرات محصولات پتروشیمی، بیش‌بینی می‌شود امسال میزان ارزی که توسط پتروشیمی‌ها در بازار داخلی عرضه شود افزایشی پنج تا ۱۰ درصدی داشته باشد. عرضه ۱،۵ میلیارد دلار ارز پتروشیمی در سامانه نیما در حالی رخ داده است که تا پایان خرداد ۳،۵ میلیارد دلار انواع محصولات پتروشیمی از کشور صادر شده است. به این ترتیب فقط ۴۲ درصد ارز پتروشیمی در سامانه نیما عرضه شده و مشخص نیست چرا ۶۰ درصد درآمد ارزی ناشی از صادرات پتروشیمی در نیما عرضه نشده است. گفتنی است براساس مصوبه جدید هیئت دولت، صادرات خود فرصت دارند.

آخرین وضعیت ۵ سد بحرانی کشور

شوری آب خوزستان ربطی به سد گتوند ندارد

● مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران، کیفیت آب خروجی از سد گتوند را بسیار ایده‌آل توصیف کرد و گفت: «انتساب شوری آب خوزستان به سد گتوند کاملاً غلط است». رئیس سازمان حفاظت محیط زیست دو روز پیش با توجه به مشکلات کم‌آبی در استان خوزستان، اشتباهات مهندسی در ساخت سد گتوند را عامل شوری آب خوزستان اعلام کرده بود. به گزارش ایرنا، «محمد حاج‌رسولی‌ها» امروز (چهارشنبه) در نشستی خبری، افزود: شاخص ای‌سی (EC) آب خروجی از سد گتوند به ۶۰۰ میکروموس بر سانتی‌متر برآورد شده، درحالی‌که میزان این شاخص در آب پایین‌دست کارون به‌دلیل رهاسازی سپاب صنایع، تخلیه فاضلاب و… به‌مراتب بیش از آب رهاشده از سد گتوند است. ای‌سی (هدایت الکتریکی آب) نشان‌دهنده میزان املاح حاد موجود در آب است و میزان این شاخص ارتباطی مستقیم با نمک‌های محلول در آب دارد. مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران گفت: امسال به‌دلیل افزایش کیفیت آب خروجی از سد گتوند، میزان اثربخشی این سد در شوری آب کارون به‌مراتب کمتر از سال‌های گذشته است. مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران تصریح کرد: کیفیت آب خروجی سد گتوند در حالی است که EC آب پایین‌دست کارون به‌دلیل رهاسازی سپاب صنایع و… به‌مراتب بیش از آب رهاشده از این سد است؛ بنابراین شوری آب خوزستان و شهد به‌هیچ‌عنوان ارتباطی به آب رهاشده از سد گتوند ندارد. او انتساب بسیاری از مشکلات به سدسازی‌ها را جفا به این بخش توصیف کرد و گفت: هیچ‌کس منکر اشتباه در برخی جنبانی‌ها نمی‌شود، اما نمی‌توان منکر اثربخشی این سازه‌ها در تأمین آب شرب شهرها و روستاهای کشور شد.

اعلام آمریکا مبنی بر اعطای معافیت از تحریم نفت ایران

● قیمت‌های نفت که سه‌شنبه تا مرز ۸۰ دلار رشد کرده بود، پس از اینکه آمریکا گفت درخواست کشورها برای معافیت از تحریم نفت ایران را در نظر خواهد گرفت، افت کرد. به گزارش مهر به نقل از رویترز، قیمت‌های نفت سه‌شنبه با رشد اختلالات در تولید نفت نروژ و لیبی رشد کرده بود، اما پس از اینکه ایالات متحده اعلام کرد درخواست‌های معافیت از تحریم نفت ایران را در نظر خواهد گرفت، نفت همه رشد قیمت خود را از دست داد. هرچند قیمت نفت برنت امروز توانست همچنان با ۶۴ سنت افزایش به هر بشکه ۷۸.۷۱ دلار برسد، اما در حالی است که بیش از بیانه آمریکا، قیمت نفت تا ۷۹.۵۱ دلار هم بالا رفته بود. نفت آمریکا هم که امروز تا ۷۴.۷۰ دلار برای هر بشکه بالا رفته بود، تا ۷۳.۹۸ دلار افت کرد که البته همچنان ۱۳ سنت از قیمت تمام‌شده دیروز بیشتر است. باب یاکر، مدیر شرکت انرژی میزوهو، می‌گوید: قیمت نفت در جلسه امروز خود، به فاصله نزدیکی از رکوردهای چهارساله خود رسیده بود. افت قیمت نفت به‌دنبال آن بود که وزیر خارجه آمریکا، مایک پمپئو اعلام کرد ایالات متحده درخواست‌های برخی از کشورها برای معافشدن از تحریم‌های نفتی ایران را که از ماه نوامبر اجرایی می‌شوند، در نظر خواهد گرفت. فیل فلین، تحلیلگر گروه پرایس فیچورز در شیکاگو، گفت: این اظهارات باسد از ابدابن قایق امروز بازار نفت خارج کرد. او ادامه داد: این با چیزهای قبلی‌ای که آنها گفته بودند مغایرت نداشت، اما همه‌چیز به این بستگی دارد که آنها درباره کدام کشورها بحث می‌کنند. آیا مسئله درباره خریداران بزرگ نفت ایران است؟ آیا منظور هند است؟… آیا این یک معافیت موقت است؟ آیا نگرانی‌ها از عرضه، بازارها را آشفته کرده و قیمت‌ها در برابر ایران قرار داده است.

در کنترل تورم را نقش برآب کرد. بعد از ورود سونامی نقدینگی به بازار طلا و ارز و افزایش سرسام‌آور قیمت‌ها دولت سعی کرد که آب رفته را به جوی بازگرداند و آن دیو را دوباره در کوزه حبس کند. این بار بانک‌ها را مخیر کرد که به سپرده‌های بلندمدت سود ۲۰درصدی پرداخت کنند. اما نکته جالب بخش‌نامه جدید حذف سپرده‌های کمتر از صد میلیون تومان از دریافت سود ۲۰درصدی بود. به عبارت دیگر دولت با این بخش‌نامه عملاً سود سپرده‌های افراد کم‌بضاعت را از آنها دریغ کرد و فقط افراد ثروتمندتر را مستحق دریافت سود سپرده دانست؛ سیاستی که گویای نگرش خاص دولت و عنایت ویژه به رانت‌خواران و علیه طبقات فرودست جامعه بود

زیرا از حدود چند سال پیش که بحران اقتصادی دولت پاکدست قبلی شالوده‌خوارها را در هم پاشید، بسیاری خانوارها به علت بی‌کاری، مسکن و دارایی‌های خود را فروخته یا وجوهی که کارمندان دولت در هنگام بازنشستگی دریافت می‌کنند یا پول‌های اندکی که برخی افراد برای دوران تحصیل فرزندانشان پس‌انداز کرده بودند، به بانک‌ها سپرده تا از سود آن معیشت خود یا فرزندان خود را تأمین کنند که سیاست دولت این‌حق‌اندک را از مردم نیزبند گرفت در حالی که ۱۱۰ هزار میلیارد تومان معوقات بانکی در دست فقط ۱۰۸ نفر است (روزنامه «شرق» دهم دی‌ماه ۱۳۹۵) و هیچ‌اقدام جدی‌ای هم برای بازپس‌گیری این‌معوقات که همانا سپرده‌های مردم هستند، انجام نشده است؟! به قول آقای محبی‌نیا، نماینده شجاع مجلس، «حداقل ۲۰ سال است از مقامات عالی‌گرفته تا دولت، نمایندگان و نهاده‌ها صحبت می‌کنند و جلسه می‌گذارند و در شرایطی است که قیمت کالاهای اساسی مورد نیاز مردم از ارزان قیمت در اختیار واردکنندگان قرار می‌دهد. به طور نمونه به یک شرکت ارائه‌دهنده تعمیرات موبایل ۱۰ میلیون یورو ارز داده شده است. ارز واگذار شده به واردکنندگان اوتومیل ده‌ها برابر این مبالغ است. واگذاری‌ها در شرایطی است که قیمت کالاهای ضروری روزبه‌روز افزایش می‌یابد و فروشنده‌گان در مقابل اعتراض خریداران قیمت ۹هزارتومانی دلار را یادآوری می‌کنند. در واقع از این ۲۰میلیارددلاری که با قیمت ارزان به واردکنندگان واگذار شده، تاکنون حتی یک دلار آن به سفره مردم باز نگشته است. چون دولت هیچ کنترلی روی فروش کالا ندارد. کافی است به افزایش قیمت کالاهایی که مبدأ خارجی دارند در ماه‌های آتی که اولین عرضه کالاها با این ارزها صورت می‌گیرد، توجه کنیم. آن وقت معلوم می‌شود سهم مردم از دلارهای نفتی تحمل بار گرانی و خرید مایحتاج ضروری با قیمت نامنور از سرعت‌گردش ارز تعداد دفعاتی است.

آنچه بیش از هر چیزی از یک دولت پاسخ‌گو انتظار می‌رود، برقراری عدالت است. رعایت عدالت بین آحاد و گروه‌های مختلف جامعه شرط ضروری مشروعیت هر دولتی است. اما دولت‌های رانتییر با برقراری تخصیص رانت و امتیاز (به‌طور مثال ادعای ترخیص چهار هزار اوتومیل لوکس با هک سیستم ثبت سفارش و…) به گروه وابستگان خود، ملی‌کردن فقر و توزیع نابرابری به جامعه، بنیاد خانوارها را بر باد داده‌اند. امروزه ثابت شده که نتیجه همه سیاست‌های سال‌های اخیر به‌ویژه سیاست‌های دولت پاکدست قبلی و دولت فعلی در جهت محو طبقه متوسط و راندن آنها به طبقات فرودست بوده زیرا مطالبات مردم عموماً از سوی این طبقه بیان و نمایندگی می‌شود. منظور از سرعت‌گردش ارز تعداد دفعاتی است.

که به وسیله یک واحد پولی در زمان محدود و مشخص، اعمال گوناگون انجام می‌گیرد. مثلاً اگر گردش یک اسکناس هزارریالی در طول سال دو بار باشد، قدرت خرید این اسکناس معادل دو هزار ریال در سال است و اگر این گردش پنج بار باشد، قدرت خرید آن پنج هزار ریال است. برای آسان‌سازی فرض کنیم ایران به‌منابه یک کشور با جمعیت دویستفرا است. در این کشور یک نفر هزار کیلو برنج دارد و نفر دوم هم هزار تومان پول دارد، در چنین حالتی قیمت هر کیلو برنج یک تومان خواهد بود، اما اگر در این کشور خرید پول

دو بار در سال بخرجد، در سال دو هزار کیلو برنج فروخته می‌شود و چنانچه در این کشور همان هزار کیلو برنج وجود داشته باشد و حجم پول نیز همان هزار تومان ولی سرعت گردش پول چهار بار در سال باشد، مردم این کشور چهار هزار کیلو برنج می‌خرند. این را به این معنی است با وجودی که نه حجم پول تغییری کرده و نه مقدار برنج، چون تقاضا برای خرید برنج دو برابر و در نتیجه قیمت هر کیلو برنج نیز دو برابر شده است، یعنی سرعت گردش پول در کشور قیمت همه کالاها را به هم ریخته و از این رهگذر دارندگان کالاها ثروت غارتی به جیب می‌زنند چون این سود حاصل مبادلات عادلانه اقتصادی نیست. هجوم نقدینگی لجام‌گسیخته که افسار آن در دست نهادهای اقتصادی خاص و اشخاص وابسته به آنهاست، به بازار ارز بنیاد ارزی کشور و ورود آن به بازار سکه خزانه ملت را نشانه رفته است؟! و این امری است که هر آدم نسبتاً عاقلی به آن اذعان دارد.

ادامه در صفحه ۶

خبر

۶۰ درصد ارز پتروشیمی در سامانه نیما عرضه نشد

● درحالی‌که بررسی آمارهای کم‌رک ایران نشان می‌دهد تا پایان خرداد ۳.۵ میلیارد دلار محصولات پتروشیمی صادر شده، فقط ۱.۵ میلیارد دلار از ارز پتروشیمی در سامانه نیما عرضه شده است. به گزارش تسنیم، احمد مهدوی، دبیر کل انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی ایران، از عرضه بالغ بر یک‌میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار ارز صادراتی پتروشیمی‌ها از مسیر سامانه نیما در دو ماه گذشته تاکنون خیر داده بود. به گفته این فعال حوزه صادرات محصولات پتروشیمی، بیش‌بینی می‌شود امسال میزان ارزی که توسط پتروشیمی‌ها در بازار داخلی عرضه شود افزایشی پنج تا ۱۰ درصدی داشته باشد. عرضه ۱،۵ میلیارد دلار ارز پتروشیمی در سامانه نیما در حالی رخ داده است که تا پایان خرداد ۳،۵ میلیارد دلار انواع محصولات پتروشیمی از کشور صادر شده است. به این ترتیب فقط ۴۲ درصد ارز پتروشیمی در سامانه نیما عرضه شده و مشخص نیست چرا ۶۰ درصد درآمد ارزی ناشی از صادرات پتروشیمی در نیما عرضه نشده است. گفتنی است براساس مصوبه جدید هیئت دولت، صادرات خود فرصت دارند.

آخرین وضعیت ۵ سد بحرانی کشور

شوری آب خوزستان ربطی به سد گتوند ندارد

● مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران، کیفیت آب خروجی از سد گتوند را بسیار ایده‌آل توصیف کرد و گفت: «انتساب شوری آب خوزستان به سد گتوند کاملاً غلط است». رئیس سازمان حفاظت محیط زیست دو روز پیش با توجه به مشکلات کم‌آبی در استان خوزستان، اشتباهات مهندسی در ساخت سد گتوند را عامل شوری آب خوزستان اعلام کرده بود. به گزارش ایرنا، «محمد حاج‌رسولی‌ها» امروز (چهارشنبه) در نشستی خبری، افزود: شاخص ای‌سی (EC) آب خروجی از سد گتوند به ۶۰۰ میکروموس بر سانتی‌متر برآورد شده، درحالی‌که میزان این شاخص در آب پایین‌دست کارون به‌دلیل رهاسازی سپاب صنایع، تخلیه فاضلاب و… به‌مراتب بیش از آب رهاشده از سد گتوند است. ای‌سی (هدایت الکتریکی آب) نشان‌دهنده میزان املاح حاد موجود در آب است و میزان این شاخص ارتباطی مستقیم با نمک‌های محلول در آب دارد. مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران گفت: امسال به‌دلیل افزایش کیفیت آب خروجی از سد گتوند، میزان اثربخشی این سد در شوری آب کارون به‌مراتب کمتر از سال‌های گذشته است. مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران تصریح کرد: کیفیت آب خروجی سد گتوند در حالی است که EC آب پایین‌دست کارون به‌دلیل رهاسازی سپاب صنایع و… به‌مراتب بیش از آب رهاشده از این سد است؛ بنابراین شوری آب خوزستان و شهد به‌هیچ‌عنوان ارتباطی به آب رهاشده از سد گتوند ندارد. او انتساب بسیاری از مشکلات به سدسازی‌ها را جفا به این بخش توصیف کرد و گفت: هیچ‌کس منکر اشتباه در برخی جنبانی‌ها نمی‌شود، اما نمی‌توان منکر اثربخشی این سازه‌ها در تأمین آب شرب شهرها و روستاهای کشور شد.

اعلام آمریکا مبنی بر اعطای معافیت از تحریم نفت ایران

● قیمت‌های نفت که سه‌شنبه تا مرز ۸۰ دلار رشد کرده بود، پس از اینکه آمریکا گفت درخواست کشورها برای معافیت از تحریم نفت ایران را در نظر خواهد گرفت، افت کرد. به گزارش مهر به نقل از رویترز، قیمت‌های نفت سه‌شنبه با رشد اختلالات در تولید نفت نروژ و لیبی رشد کرده بود، اما پس از اینکه ایالات متحده اعلام کرد درخواست‌های معافیت از تحریم نفت ایران را در نظر خواهد گرفت، نفت همه رشد قیمت خود را از دست داد. هرچند قیمت نفت برنت امروز توانست همچنان با ۶۴ سنت افزایش به هر بشکه ۷۸.۷۱ دلار برسد، اما در حالی است که بیش از بیانه آمریکا، قیمت نفت تا ۷۹.۵۱ دلار هم بالا رفته بود. نفت آمریکا هم که امروز تا ۷۴.۷۰ دلار برای هر بشکه بالا رفته بود، تا ۷۳.۹۸ دلار افت کرد که البته همچنان ۱۳ سنت از قیمت تمام‌شده دیروز بیشتر است. باب یاکر، مدیر شرکت انرژی میزوهو، می‌گوید: قیمت نفت در جلسه امروز خود، به فاصله نزدیکی از رکوردهای چهارساله خود رسیده بود. افت قیمت نفت به‌دنبال آن بود که وزیر خارجه آمریکا، مایک پمپئو اعلام کرد ایالات متحده درخواست‌های برخی از کشورها برای معافشدن از تحریم‌های نفتی ایران را که از ماه نوامبر اجرایی می‌شوند، در نظر خواهد گرفت. فیل فلین، تحلیلگر گروه پرایس فیچورز در شیکاگو، گفت: این اظهارات باسد از ابدابن قایق امروز بازار نفت خارج کرد. او ادامه داد: این با چیزهای قبلی‌ای که آنها گفته بودند مغایرت نداشت، اما همه‌چیز به این بستگی دارد که آنها درباره کدام کشورها بحث می‌کنند. آیا مسئله درباره خریداران بزرگ نفت ایران است؟ آیا منظور هند است؟… آیا این یک معافیت موقت است؟ آیا نگرانی‌ها از عرضه، بازارها را آشفته کرده و قیمت‌ها در برابر ایران قرار داده است.